

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Директор Науково-дослідного
інституту публічного права
д.ю.н., професор**

М. В. Лошицький

27 грудня 2019 року

ВИСНОВОК

Науково-дослідного інституту публічного права щодо дисертації Мандриченко Юлії Олександрівни на тему «Правові гарантії діяльності органів фінансового контролю в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Київського міжнародного університету від 25 листопада 2016 р., протокол № 4

ВИТЯГ

з протоколу засідання фахового семінару відділів проблем публічного права, науково-правових експертиз та законопроектних робіт, публічно-правового забезпечення розвитку підприємництва, проблем захисту суб'єктів публічно-правових відносин Науково-дослідного інституту публічного права від «27» грудня 2019 року.

Присутні:

доктор юридичних наук, професор Галуцько В.В., доктор юридичних наук, професор Ковальська В.В., доктор юридичних наук, професор Денисюк С.Ф., доктор юридичних наук, старший дослідник Іванищук А.А., доктор юридичних наук, доцент Правоторова О.М., доктор юридичних наук, доцент Кобзар О.Ф., доктор юридичних наук, професор Савченко Л.А. (науковий керівник), кандидат юридичних наук, доцент Сорока Л.В., кандидат юридичних наук, доцент Большаков В.Н., кандидат юридичних наук, старший дослідник Куркова К.М.

З присутніх – 7 докторів юридичних наук та 3 кандидати юридичних наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження Мандриченко Ю.О. на тему «Правові гарантії діяльності органів фінансового контролю в Україні», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» щодо його рекомендації для попереднього розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Доповідь здобувача ступеня доктора філософії Мандриченко Ю.О. на тему «Правові гарантії діяльності органів фінансового контролю в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право».

Доповідач обґрунтувала актуальність обраної теми, визначила мету, завдання, методологію та методику, охарактеризувала об'єкт та предмет дослідження, виклала основні наукові положення та висновки, що виносяться на захист, вказала науково-практичну значущість роботи, зазначила про впровадження результатів дослідження.

Автором зазначено, що сучасні реформаційні процеси, що відбуваються в Українській державі, зачіпають усі сфери суспільного життя з метою забезпечення балансу між публічними і приватними інтересами, дотримання конституційних приписів про те, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю (ст. 3 Конституції України). Державотворення супроводжується активною законотворчістю, розробкою стратегій і концепцій, що вимагають не лише праксіологічного, а й наукового підходу, теоретико-практичного розвитку, оновлення правових категорій та інститутів, здатних гарантувати своєчасну й узгоджену із вимогами закону реалізацію юридичних норм за умови адекватних затрат людських і фінансових ресурсів.

Конституційне закріплення контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням засвідчує неодноразово доведене особливе значення цього виду державної діяльності, що законодавчо покладається на відповідних суб'єктів. Це підтверджується і звітними даними таких суб'єктів державного фінансового контролю як Рахункова палата і Державна аудиторська служба України. Так, у 2018 році першою здійснено перевірку 598 об'єктів і виявлено порушень та недоліків на загальну суму 17 млрд. гривень; другою ж лише за перше півріччя 2019 року проведено 777 контрольних заходів та виявлено фінансових порушень на 673 об'єктах, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів на загальну суму майже 1,1 млрд. гривень. При цьому, контроль зачіпає не лише фінансову, а й адміністративну, правоохоронну, судову сфери. У зв'язку з цим, виникає потреба поглибленого дослідження в теорії фінансово-контрольного права блоку питань, пов'язаних із діяльністю органів фінансового контролю.

Попри значну кількість проведених наукових розвідок у цьому напрямку (фінансовий контроль постійно перебуває в полі зору вчених різних наукових спеціальностей), залишається невирішеним ряд проблем, зумовлених відсутністю цілісного комплексного підходу до системи державного фінансового контролю, унормування та ідентифікації статусу його органів, підвищення ефективності їх функціонування, зміцнення інституційної спроможності, функціональної і організаційної незалежності під час формування та реалізації державної політики у сфері державного

фінансового контролю, створення єдиної інформаційно-аналітичної системи результатів державного фінансового контролю.

Організація і здійснення дієвого та ефективного державного фінансового контролю у визначених законом напрямках та формах потребує, насамперед, належного нормативно-правового гарантування, яке дозволить оптимізувати державно-владну діяльність і використання контрольних заходів у повсякденному житті із дотриманням прав та законних інтересів підконтрольних суб'єктів. Гарантії займають окрему «нішу» в теорії права, будучи складною і неоднозначною категорією, яка має ознаки як комплексності, так і галузевої індивідуалізованості. Ця категорія не здобула належного розгляду в науці фінансового права і не виокремлена в його теорії, що вказує на актуальність обраного напрямку дослідження.

Зважаючи на те, що більшість дослідників, які торкаються питань гарантування здійснення фінансового контролю в межах теорії фінансового права, використовують вузький підхід до категорії «правові гарантії», прирівнюючи її до принципів фінансового контролю (основних засад діяльності органів фінансового контролю) або розглядаючи крізь призму реалізації того чи іншого принципу, що видається хибним з точки зору змістовного наповнення цієї категорії у загальнотеоретичному розумінні, виникає необхідність комплексного дослідження правових гарантій діяльності органів фінансового контролю, враховуючи, з одного боку, його системність і цілісність, а з іншого – компонентність гарантуючих засобів і умов забезпечення такої діяльності.

Наведене актуалізує обраний напрямок наукової розвідки, що набуває нового дослідницького сенсу, дозволяє концептуально осмислити теоретичні підходи до правової категорії «гарантії», узагальнити проблемні питання гарантування діяльності органів фінансового контролю та, вивчивши наукові думки і опрацювавши правозастосовну практику, запропонувати авторське бачення шляхів удосконалення чинного законодавства України з фінансового контролю та положень теорії фінансового права.

Структура та обсяг дисертації зумовлена метою і логікою дослідження та складається з анотації державною та англійською мовами, вступу, трьох розділів, які об'єднують сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

По завершенню доповіді Мандриченко Ю.О. присутніми були поставлені такі **запитання:**

Галуцько В.В.: Шановна Юлія Олександрівна, на Вашу думку, чи є тотожними категорії «принципи фінансового контролю» і «принципи діяльності органів фінансового контролю»? Якщо ні, обґрунтуйте, будь ласка, Вашу позицію.

Відповідь: Категорії «принципи фінансового контролю» і «принципи діяльності органів фінансового контролю» не є тотожними. Принципи фінансового контролю відображають основоположні засади його існування як системного цілісного явища і гарантування усім учасниками фінансово-

контрольних правовідносин їхніх прав та законних інтересів. Принципи діяльності органів фінансового контролю мають більш практичну складову (вужче, з теоретичної точки зору, призначення) і виступають забезпечувальними чинниками, вихідними положеннями її організації та здійснення. Розширені підходи до класифікації принципів діяльності контролюючих суб'єктів призводять до включення до них деяких суміжних категорій.

Денисюк С.Ф.: Надайте класифікацію гарантій діяльності органів фінансового контролю.

Відповідь: Виділяють різні класифікаційні критерії розподілу правових гарантій, зокрема, й діяльності органів фінансового контролю. За критерієм правозабезпечення виконання контрольних функцій умовно можна виділити: 1) загально-правові гарантії (наявність органів фінансового контролю в державному механізмі контрольної діяльності та існуванні і розвитку фінансових правовідносин; створення умов для їх ефективного функціонування, зокрема, й для фінансового, соціального, матеріального забезпечення); 2) організаційно-правові гарантії (правова форма діяльності органів фінансового контролю, принципи, повноваження, права і обов'язки, захист, відповідальність); 3) процесуальні гарантії (порядок, стадійність діяльності органів фінансового контролю і провадження, пов'язані із правопорушеннями у сфері фінансового контролю). Залежно від напрямку правового регулювання відносин гарантування діяльності органів фінансового контролю, доцільно вести мову про матеріальні і процесуальні гарантії. З точки зору механізму реалізації гарантій діяльності органів фінансового контролю, такі гарантії класифіковано й на: обов'язкові і необов'язкові; абсолютні і відносні; забезпечені і не забезпечені санкціями. За суб'єктом реалізації гарантії діяльності органів фінансового контролю можуть бути використані органом фінансового контролю та іншими суб'єктами, залученими до сфери фінансово-контрольних правовідносин. А за спрямованістю гарантування засоби і умови його забезпечення можуть бути колективними і особистісними.

Пропоновані класифікації є умовними і одна й та сама гарантія може належати до декількох різновидів.

Ковальська В.В.: Скажіть будь ласка, що включає в себе оскарження, як процесуальна гарантія у фінансово-контрольній сфері?

Відповідь: Оскарження, як процесуальна гарантія у фінансово-контрольній сфері, включає: а) оскарження рішень, дій, бездіяльності органів фінансового контролю; б) забезпечення виконання законних вимог органу фінансового контролю. Це багатопланова категорія, а у фінансово-контрольній площині вона охоплює процес подання скарги (звернення) до уповноваженого суб'єкта. Оскарження може «розривати» у часі фінансово-контрольні правовідносини або створювати умови для співіснування з іншими правовідносинами. Правила адміністративного оскарження відображені у відповідних Порядках та Інструкціях, а судового – в КАС України. Однак, на відміну від забезпечення гарантування адміністративного

оскарження для усіх державних органів фінансового контролю, оскарження в порядку адміністративного судочинства викликає ряд дискусійних питань і неоднозначну судову практику, що потребує роз'яснень з боку вищої спеціалізованої інстанції.

Сорока Л.В.: Розкрийте основні напрямки удосконалення вітчизняної правової регламентації гарантій діяльності органів фінансового контролю.

Відповідь: Доцільним видається удосконалення вітчизняної правової регламентації гарантій діяльності органів фінансового контролю у напрямках: 1) доповнення преамбул Законів України «Про Рахункову палату» і «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» вказівкою на врегулювання ними гарантій забезпечення діяльності Рахункової палати і органів державного фінансового контролю, відповідно; 2) закріплення вимоги підпорядкування Рахункової палати закону (Німеччина, Латвія) і доповнення ч. 2 ст. 2 Закону України «Про Рахункову палату»: «Рахункова палата України підпорядкована лише закону і підзвітна у своїй діяльності Верховній Раді України...»; 3) надання Рахунковій палаті права законодавчої ініціативи (Естонія); (4) доповнення ст. 3 Закону України «Про Рахункову палату» (Принципи діяльності Рахункової палати та гарантії її незалежності) принципами колегіальної відповідальності (Польща) і професійної компетентності (Казахстан) та розкриттям сутності цих принципів (Польща), а також частину 3 ст. 3 вказівкою на фінансову незалежність (гарантією своєчасного і належного фінансування) (більшість країн); 5) використання деталізованого підходу до закріплення в одному законодавчому акті основних засад соціальних (пенсійних), матеріальних гарантій, дисциплінарної та інших видів відповідальності членів Рахункової палати (Австрія, Угорщина, Польща); 6) запровадження інституту присяги для членів Рахункової палати (Австрія, Німеччина, Литва, Естонія, Киргизія); 7) стандартизації діяльності органів фінансового контролю (Німеччина, Болгарія, Росія); (8) комплексного врегулювання у підзаконних нормативно-правових актах (Положеннях) гарантій діяльності відповідних Служб (принципів діяльності, фінансування, соціального, матеріального забезпечення, відповідальності, оскарження дій, рішень, бездіяльності) (Латвія, Естонія, Молдова, Вірменія).

Куркова К.М.: Надайте будь ласка характеристику процесуальним гарантіям діяльності органів фінансового контролю.

Відповідь: У широкому розумінні процесуальні гарантії діяльності органів фінансового контролю доцільно розглядати з позицій: 1) руху фінансово-контрольної діяльності по стадіям цього процесу; 2) процесу оскарження у сфері фінансового контролю; 3) їх дотримання у процесуальних провадженнях, зумовлених суспільно-правовим конфліктом у фінансово-контрольних правовідносинах. При цьому, процесуальні гарантії провадження (розгляду відкритої юрисдикційної справи) становлять самостійні предмети досліджень в силу виникнення нових галузевих правовідносин.

Процесуальні гарантії у діяльності органів фінансового контролю посилюють (поглиблюють) дію матеріально-правових гарантій, сприяють використанню, реалізації останніх і, хоча чітко відмежування таких гарантій майже не вбачається, за своїм змістом вони, насамперед, відображають (забезпечують) можливість здійснення самого процесу контролю (як сукупності ряду послідовних дій, спрямованих на досягнення певного результату; послідовної зміни станів об'єкта в часі): його порядок, правила, процедури, форми, механізми, застосування заходів впливу до порушників. Такі процесуальні гарантії забезпечуються у межах фінансово-контрольних правовідносин.

Після відповідей на запитання було озвучено висновок наукового керівника – **доктора юридичних наук, професор – Савченко Лесі Анатоліївни.**

У висновку зазначено про тематику опублікованих статей та апробацію результатів дослідження, а також дані про впровадження науково обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення правового регулювання гарантій діяльності органів фінансового контролю в Україні.

Як показав аналіз змісту наукової розробки, проведене дослідження відповідає вимогам актуальності, оригінальності підходу дослідження, а отримані результати характеризуються ознаками наукової новизни. Попри наявність ряду наукових публікацій українських науковців щодо загальних положень організації та проведення фінансового контролю, правового статусу його суб'єктів, досі не було здійснено комплексного і системного дослідження правових гарантій діяльності органів фінансового контролю в Україні.

Враховуючи комплексність та системність дисертаційного дослідження, при розкритті обраної теми використовувалися не тільки спеціальні, але й загальнонаукові методи, зокрема, формально-логічний, порівняльно-правовий, системний, метод тлумачення тощо.

Дисертаційне дослідження характеризується достатньо розгорнутою і, загалом, вдалою структурою, що дозволило зупинитись не лише на вивченні проблеми в цілому, але й на окремих її аспектах та виявити взаємозв'язки між ними. Питання аналізуються послідовно, показана їх взаємообумовленість.

На особливу увагу заслуговує проведений дисертантом глибокий та послідовний аналіз теоретико-правових засад визначення правових гарантій діяльності органів фінансового контролю в Україні.

Робота є самостійним науковим дослідженням, містить власне розуміння автора щодо шляхів вдосконалення правового регулювання гарантій діяльності органів фінансового контролю в Україні.

В цілому, висновки проведеного дослідження характеризуються науковою новизною. Кількість і якість висновків дисертанта свідчать про науковий характер дослідження, що відповідає освітньо-науковому ступеню доктора філософії. Принципові зауваження наукового керівника враховані та знайшли вирішення при доопрацюванні дисертаційного дослідження.

У висновку науковий керівник зазначив, що дисертація

Мандриченко Ю.О. є завершеною та самостійною роботою, яка претендує на високу оцінку і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Після цього слово було надано **рецензентам** наукової праці:

Доктор юридичних наук, професор Ковальська В.В. відзначила високий науковий рівень дисертаційного дослідження Мандриченко Ю.О. Контроль зачіпає не лише фінансову, але й адміністративну, правоохоронну, судову сфери. Попри значну кількість проведених наукових розвідок у цьому напрямку, залишається невирішеним ряд проблем, зумовлених відсутністю цілісного комплексного підходу до системи державного фінансового контролю. У зв'язку з цим, виникає потреба поглибленого дослідження в теорії фінансово-контрольного права блоку питань, пов'язаних із діяльністю органів фінансового контролю.

Дисертація є монографічним дослідженням, у якому комплексно, з урахуванням сучасних методів пізнання, здобутків вітчизняної та зарубіжної правничої науки, а також чинного законодавства України, зарубіжних країн, розкрито правові гарантії діяльності органів фінансового контролю.

Автором вдало сформульовано основні завдання наукового дослідження та оптимально вирішені, про що свідчать висновки дисертаційної роботи.

Позитивним є практичне значення одержаних результатів. Викладені в дисертації положення, висновки та рекомендації можуть бути використані та використовуються у: науково-дослідній сфері – як основа для подальшої розробки основних засад фінансово-контрольного права України, зокрема, розвитку категорії «правові гарантії діяльності органів фінансового контролю»; навчальному процесі – матеріали дисертації можуть бути використані у процесі викладання курсу «Фінансове право», та окремих спецкурсів, пов'язаних з питаннями здійснення фінансового контролю; у правозастосовчій сфері – як рекомендації для удосконалення діяльності органів фінансового контролю, що підтверджується відповідними актами впровадження.

Високо оцінюючи дисертаційне дослідження Мандриченко Ю.О., слід водночас відмітити, що робота більше б виграла, якби автор приділила більше уваги статистичним даним, зокрема, звітним даним Рахункової палати і Державної аудиторської служби України. Наприклад, на с. 122 автор відзначає: «Хоча статистичні дані свідчать про незначний відсоток складання Рахунковою палатою протоколів про адміністративні правопорушення, висловлена пропозиція видається дискусійною...», разом з тим конкретні цифри не наведено.

Потребує також більш детальної аргументації класифікація існуючих у сфері гарантування діяльності органів фінансового контролю проблем за чинниками детермінації на об'єктивні суб'єктивні (п. 7 загальних висновків).

Загалом, висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку дисертації. Вона є завершеним, актуальним, самостійним та аргументованим дослідженням. Положення і висновки дисертації належним чином висвітлені

у публікаціях автора та апробовані під час участі у конференціях та у ході навчального процесу.

Обґрунтованість наукових положень дисертації та достовірність одержаних результатів підтверджена теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням праць вітчизняних та зарубіжних вчених, комплексним аналізом національного законодавства та міжнародних правових актів.

Висновки дисертації містять головні наукові результати, отримані дисертантом особисто, синтезують накопичену у змісті інформацію відповідно до сформульованих у вступі загальної мети і конкретних завдань.

На підставі вищенаведеного, дисертація Мандриченко Юлії Олександрівни на тему «Правові гарантії діяльності органів фінансового контролю в Україні» відповідає вимогам, які ставляться до дисертації та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії.

Кандидат юридичних наук Куркова К.М. відзначила достатній фаховий рівень дисертаційного дослідження Мандриченко Ю.О., виконаного на актуальну тему, істотне теоретичне і прикладне наукове обґрунтування висновків і пропозицій.

Дисертація є цілісним фундаментальним дослідженням, виконана на належному теоретико-методологічному рівні та відрізняється глибиною правового аналізу, виваженістю й коректністю наукової полеміки, вмільм підбором матеріалу. Одержані автором науково-обґрунтовані результати розв'язують важливі для юридичної науки завдання. Робота визначає, доповнює та уточнює низку положень теоретичного, правового та практичного характеру, є своєчасною й корисною науковою працею.

Рецензентом відмічено, що у цілому дослідження відображає вміння автора довести свої судження та оспорити підходи опонентів. Основні висновки і пропозиції сформульовані автором з дотриманням правил доказу, вони викладені чітко, без двозначності, прозоро; головні тези наведені комплексно, системно. Аргументи не суперечать один одному і є достатніми.

На підставі вивчення, аналізу та узагальнення правозастосовчої практики, нормотворення і наукових досягнень в царині фінансового права автором проаналізовано стан наукової розробленості питань гарантування діяльності органів фінансового контролю та напрями їх вивчення; з'ясовано поняття, зміст і систему правових гарантій діяльності органів фінансового контролю в Україні та запропоновано авторське їх розуміння; розглянуто еволюцію нормативно-правового забезпечення гарантій діяльності органів фінансового контролю; визначено і охарактеризовано матеріально-правові гарантії діяльності органів фінансового контролю; встановлено види і ознаки процесуальних гарантій діяльності органів фінансового контролю; розвинуто наукові підходи до удосконалення правових гарантій діяльності органів фінансового контролю, вивчивши зарубіжний досвід країн континентальної системи права щодо урегулювання таких гарантій; проведено моніторинг правозастосовчих проблем визначення і дотримання правових гарантій в діяльності органів фінансового контролю та напрямків їх вирішення; внесено

пропозиції щодо удосконалення правового регулювання гарантій діяльності органів фінансового контролю в Україні.

Водночас, в роботі є певні дискусійні моменти та неточності. У підрозділі 2.1, підсумовуючи розгляд матеріально-правових гарантій діяльності органів фінансового контролю, автор визначає основні негативні ознаки їх нормативного закріплення та зазначає, що це вимагає зокрема розробки концепції спеціального закону та внесення змін і доповнень у чинні нормативно-правові акти (с. 127). Доцільно було б деталізувати пропоновані зміни і доповнення та представити їх у вигляді конкретних норм або у вигляді проекту закону.

Також вбачається, що робота лише б виграла, якби результати дисертаційного дослідження були впроваджені у правозастосовну сферу.

Загалом дисертація справила позитивне враження, хоча і містить окремі положення, які потребують додаткової аргументації. Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння здобувачем методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формулювати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Дисертація Мандриченко Юлії Олександрівни на тему «Правові гарантії діяльності органів фінансового контролю в Україні» може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії з відповідної спеціальності.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор Галуцько В.В. відзначив, що для дослідження обрана актуальна тема, яка має велике теоретичне і практичне значення в умовах розбудови демократичної, соціальної та правової держави в Україні.

При дослідженні застосовано ряд методів, обраних автором з урахуванням специфіки поставленої мети, а також об'єкта і предмета дослідження. У ході дослідження проаналізовано значну кількість нормативних актів, опрацьовано спеціальну та наукову юридичну літературу, у тому числі й зарубіжну.

Тема роботи досить актуальна, зміст роботи вказує на те, що дисертант загалом успішно вирішив ті завдання, які він ставив перед собою. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що за характером розглянутих питань дисертація є новим за змістом комплексним теоретико-практичним дослідженням правових гарантій діяльності органів фінансового контролю.

Належний рівень вірогідності наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу узагальнених теоретичних матеріалів та відповідних наукових методів. Новизна підходів до вирішення ряду проблем, аргументованість основних висновків відрізняють дослідження дисертанта.

Заслужують уваги сформульовані у результаті проведеного дослідження нові положення, запропоновані особисто дисертантом та питання, що дістали подальшого розвитку.

Враховуючи вищевикладене, дисертація Мандриченко Юлії Олександрівни на тему «Правові гарантії діяльності органів фінансового контролю в Україні» відповідає вимогам, які пред'являються до дисертації, та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії.

Доктор юридичних наук, професор Денисюк С.Ф. у своєму виступі підтримав попередніх доповідачів, акцентував увагу на глибокому змісті авторських визначень і висновків. Відзначив, що дисертаційне дослідження є теоретично і практично значущим. Підкреслив, що у процесі доповіді головних положень дисертаційного дослідження, а також під час відповідей на запитання, Мандриченко Ю.О. продемонструвала знання нормативних та доктринальних джерел, на підставі яких була підготовлена дисертаційна робота, вміння їх узагальнювати, аналізувати, формулювати власні висновки.

Здобувачем опрацьовано досить значний масив літератури, який прямо чи опосередковано стосується теми дисертаційного дослідження, у тому числі нормативно-правові акти національного законодавства, країн ближнього зарубіжжя та міжнародно-правові акти. Така їх кількість свідчить про високий рівень обізнаності Мандриченко Ю.О. у питаннях, які нею досліджуються та відповідний рівень обґрунтованості зроблених висновків.

Дисертація загалом справила позитивне враження, актуальність повністю підкреслена здобувачем, робота вирізняється якісною науковою новизною та є дійсно затребуваною практикою.

Висновок – подане дисертаційне дослідження має закінчений вигляд. Його зміст має внутрішню логічну побудову.

У підсумку, дисертація Мандриченко Юлії Олександрівни на тему «Правові гарантії діяльності органів фінансового контролю в Україні» відповідає вимогам, які ставляться до дисертації, та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему: «Правові гарантії діяльності органів фінансового контролю в Україні»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Сучасні реформаційні процеси, що відбуваються в Українській державі, зачіпають усі сфери суспільного життя з метою забезпечення балансу між публічними і приватними інтересами, дотримання конституційних приписів про те, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю (ст. 3 Конституції України). Державотворення супроводжується активною законотворчістю, розробкою стратегій і концепцій, що вимагають не лише праксіологічного, а й наукового

підходу, теоретико-практичного розвитку, оновлення правових категорій та інститутів, здатних гарантувати своєчасну й узгоджену із вимогами закону реалізацію юридичних норм за умови адекватних затрат людських і фінансових ресурсів.

Конституційне закріплення контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням (ст. 98 Конституції України) засвідчує неодноразово доведене особливе значення цього виду державної діяльності, що законодавчо покладається на відповідних суб'єктів. Це підтверджується і звітними даними таких суб'єктів державного фінансового контролю як Рахункова палата і Державна аудиторська служба України. Так, у 2018 році першою здійснено перевірку 598 об'єктів і виявлено порушень та недоліків на загальну суму 17 млрд. гривень; другою ж лише за перше півріччя 2019 року проведено 777 контрольних заходів та виявлено фінансових порушень на 673 об'єктах, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів на загальну суму майже 1,1 млрд. гривень. При цьому, контроль зачіпає не лише фінансову, а й адміністративну, правоохоронну, судову сфери. У зв'язку з цим, виникає потреба поглибленого дослідження в теорії фінансово-контрольного права блоку питань, пов'язаних із діяльністю органів фінансового контролю. Попри значну кількість проведених наукових розвідок у цьому напрямку (фінансовий контроль постійно перебуває в полі зору вчених різних наукових спеціальностей), залишається невирішеним ряд проблем, зумовлених відсутністю цілісного комплексного підходу до системи державного фінансового контролю, унормування та ідентифікації статусу його органів, підвищення ефективності їх функціонування, зміцнення інституційної спроможності, функціональної і організаційної незалежності під час формування та реалізації державної політики у сфері державного фінансового контролю, створення єдиної інформаційно-аналітичної системи результатів державного фінансового контролю. Разом з тим, пріоритетність модернізації сфери фінансового контролю (що впливає із Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки) не у повній мірі узгоджується із баченням парламенту у цьому напрямку, адже законопроект щодо основних засад діяльності органів державного фінансового контролю, внесений на розгляд Верховної Ради України VIII скликання (реєстр. № 9086), був відкликаний, а Верховною Радою України IX скликання увага приділена поки що оптимізації процедур фінансового контролю лише у сфері запобігання корупції.

Організація і здійснення дієвого та ефективного державного фінансового контролю у визначених законом напрямках та формах потребує, насамперед, належного нормативно-правового гарантування, яке дозволить оптимізувати державно-владну діяльність і використання контрольних заходів у повсякденному житті із дотриманням прав та законних інтересів підконтрольних суб'єктів. Гарантії займають окрему «нішу» в теорії права, будучи складною і неоднозначною категорією, яка має ознаки як комплексності, так і галузевої індивідуалізованості. Ця категорія не здобула

належного розгляду в науці фінансового права і не виокремлена в його теорії, що вказує на актуальність обраного напрямку дослідження.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. В основу обраного напрямку дослідження покладено наукові доробки вчених з вивчення фінансового контролю, правових гарантій та окремих питань гарантування діяльності органів фінансового контролю, а також загальнотеоретичних категорій досліджуваної спеціальності: О.О. Александровича, М.Ф. Базася, С.А. Буткевича, І.В. Ващенко, Н.Г. Виговської, Л.К. Воронової, В.В. Галуцька, Л.В. Гапоненко, Ю.В. Гаруста, О.Ю. Грачової, О.І. Гриценко, Т.О. Губанової, В.В. Гулька, М.М. Гуренка, М.І. Диби, О.О. Дмитрик, В.П. Дюкарева, Р.О. Єни, Г.В. Зубенко, В.В. Іванова, Л.М. Касьяненко, Л.Л. Кінащук, В.В. Ковальської, О.С. Койчевої, К.М. Куркової, А.В. Мамочки, І.С. Микитюка, О.А. Музики-Стефанчук, В.І. Невідомого, О.П. Орлюк, М.В. Павленка, О.П. Пащенко, В.Ф. Піхоцького, Д.С. Роговенка, Л.А. Савченко, Г.О. Сандюк, М.В. Сіроша, В.Д. Солдатової, В.В. Чернетченка, А.М. Чорної, Н.В. Шевченко, О.А. Шевчука, І.С. Щебетун, І.М. Ярмак та ін.

Зважаючи на те, що більшість дослідників, які торкаються питань гарантування здійснення фінансового контролю в межах теорії фінансового права, використовують вузький підхід до категорії «правові гарантії», прирівнюючи її до принципів фінансового контролю (основних засад діяльності органів фінансового контролю) або розглядаючи крізь призму реалізації того чи іншого принципу, що видається хибним з точки зору змістовного наповнення цієї категорії у загальнотеоретичному розумінні, виникає необхідність комплексного дослідження правових гарантій діяльності органів фінансового контролю, враховуючи, з одного боку, його системність і цілісність, а з іншого – компонентність гарантуючих засобів і умов забезпечення такої діяльності.

Наведене актуалізує обраний напрямок наукової розвідки, що набуває нового дослідницького сенсу, дозволяє концептуально осмислити теоретичні підходи до правової категорії «гарантії», узагальнити проблемні питання гарантування діяльності органів фінансового контролю та, вивчивши наукові думки і опрацювавши правозастосовну практику, запропонувати авторське бачення шляхів удосконалення чинного законодавства України з фінансового контролю та положень теорії фінансового права.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 р.р., затверджених загальними зборами НАПрН України 03.03.2016 р., у межах Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки, затвердженої розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142-р. Дослідження є частиною науково-дослідної теми навчально-наукового юридичного інституту ПЗВО «Київський міжнародний університет» «Реформування правової системи України в умовах національних та міжнародних тенденцій розбудови правової та соціальної держави» (державний

реєстраційний номер 0114U003583), у розробці якої дисертант брала безпосередню участь.

Мета і завдання дослідження. У дисертаційній роботі поставлено за мету на підставі вивчення, аналізу та узагальнення правозастосовчої практики, нормотворення і наукових досягнень в царині фінансового права дослідити правові гарантії діяльності органів фінансового контролю, виявити проблемні питання в їх нормативно-правовому забезпеченні та практичній реалізації і запропонувати шляхи вирішення цих проблем.

Визначена мета наукового дослідження зумовила необхідність розв'язання таких завдань:

- проаналізувати стан наукової розробленості питань гарантування діяльності органів фінансового контролю та напрями їх вивчення;
- з'ясувати поняття, зміст і систему правових гарантій діяльності органів фінансового контролю в Україні та запропонувати авторське їх розуміння;
- розглянути еволюцію нормативно-правового забезпечення гарантій діяльності органів фінансового контролю;
- визначити і охарактеризувати матеріально-правові гарантії діяльності органів фінансового контролю;
- встановити види і ознаки процесуальних гарантій діяльності органів фінансового контролю;
- розвинути наукові підходи до удосконалення правових гарантій діяльності органів фінансового контролю, вивчивши зарубіжний досвід країн континентальної системи права щодо урегулювання таких гарантій;
- провести моніторинг правозастосовчих проблем визначення і дотримання правових гарантій в діяльності органів фінансового контролю та напрямків їх вирішення;
- внести пропозиції щодо удосконалення правового регулювання гарантій діяльності органів фінансового контролю в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час гарантування діяльності органів фінансового контролю.

Предметом дослідження є правові гарантії діяльності органів фінансового контролю в Україні.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становить сукупність методів і прийомів наукового пізнання як загальнонаукових (діалектичний, історичний, логічний, системний аналіз тощо), так і спеціальних (документального аналізу, порівняльно-правового тощо). *Діалектичний* метод пізнання процесів, що відбуваються під час гарантування діяльності органів фінансового контролю, характеристики правових гарантій, їх класифікації, дотримання і реалізації дозволив розглянути їх у розвитку та взаємозв'язку, виявити усталені напрями і закономірності в цілому (розділи 1–3). *Системний аналіз* сприяв визначенню системи правових гарантій діяльності органів фінансового контролю, а також узагальненню пропозицій щодо удосконалення такої діяльності (підрозділи 1.2, 3.2). Застосування *історико-правового* методу передбачало вивчення

генезису наукових досліджень з фінансового контролю, його гарантування, еволюції нормативно-правового забезпечення (підрозділи 1.1, 1.3). *Формально-логічний* метод застосовувався при аналізі понять: «гарантії», «система гарантій», «матеріальні гарантії», «процесуальні гарантії», «фінансовий контроль», «органи фінансового контролю», «процесуальна форма», «принципи діяльності органів фінансового контролю»; визначенні змісту основних категорій дослідження; характеристики різновидів правових гарантій, вимог до їхнього дотримання і реалізації; проведенні моніторингу правозастосовних проблем гарантування діяльності органів фінансового контролю і формулюванні пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства у цій сфері (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2, 3.2); *догматичний метод* – використано при тлумаченні юридичних категорій, для поглиблення й уточнення понятійно-категоріального апарату (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1, 2.2); документальний аналіз – при опрацюванні різного роду нормативно-правових документів (підрозділи 1.3, 3.1); *порівняльно-правовий* – у процесі аналітичного огляду нормативно-правового врегулювання гарантування діяльності органів фінансового контролю деяких зарубіжних країн континентальної правової системи (підрозділ 3.1), визначенні специфічних рис матеріально-правових і процесуальних гарантій (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2), вивченні науково-праксіологічних і нормотворчих пропозицій щодо удосконалення гарантування діяльності органів фінансового контролю (підрозділ 3.2); *статистичний* – при опрацюванні даних звітності органів фінансового контролю, матеріалів судової практики, моніторингу проблем ефективного використання категорії «правові гарантії» у фінансовому праві і в діяльності контролюючих суб'єктів (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2, 3.2).

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертаційного дослідження склали наукові праці фахівців в галузі загальної теорії держави і права, філософії, фінансового права, податкового, митного, конституційного права, адміністративного судочинства, міжнародного права.

Нормативну базу дисертаційного дослідження становлять приписи: Конституції України, чинних нормативно-правових актів, міжнародно-правових актів, які регулюють суспільні відносини, пов'язані із реалізацією правових гарантій в діяльності органів фінансового контролю.

Інформаційною й емпіричною основою дослідження стали: офіційні дані звітності Рахункової палати, Державної аудиторської служби України, Державної казначейської служби України, матеріали перевірок Державної фіскальної служби України, Державної податкової служби України, Державної служби фінансового моніторингу; результати вивчення рішень, ухвалених в адміністративному судочинстві і в адміністративному порядку, дані щодо притягнення контролюючих і підконтрольних суб'єктів до відповідальності; законопроекти у сфері фінансового контролю.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що за характером розглянутих питань дисертація є новим за змістом комплексним теоретико-практичним дослідженням правових гарантій діяльності органів

фінансового контролю. До положень, які мають ступінь наукової новизни, відносяться:

вперше:

– предметом комплексного наукового пошуку у фінансовому праві щодо діяльності органів фінансового контролю обрано категорію «правові гарантії», яка забезпечує пізнання призначення цих органів у сфері контролю та умов виконання ними своїх завдань, виникнення і розвиток фінансово-контрольних правовідносин, відображає зв'язки окремих різногалузевих правових інститутів, об'єднуючи їх у системне утворення;

– надано авторське визначення правових гарантій діяльності органів фінансового контролю, під якими слід розуміти сукупність взаємоузгоджених умов і засобів, покликаних забезпечити реалізацію цими органами покладених на них завдань задля виконання державою контрольних функцій у фінансових правовідносинах; та системи таких гарантій – як цілісного утворення з об'єднанням норм, принципів, умов і вимог, що забезпечують у своїй сукупності виконання цими органами покладених на них завдань;

– охарактеризовано матеріально-правові і процесуальні гарантії діяльності органів фінансового контролю, виділені за критерієм напрямку правового регулювання відносин гарантування: матеріальні гарантії – нормативно закріплені засоби і умови, які регламентують правову форму діяльності органів фінансового контролю, принципи, повноваження, права і обов'язки, застосування інституту відповідальності, фінансування, правовий захист і матеріально-побутове забезпечення їх працівників; процесуальні гарантії – засоби і умови процесуального характеру, що забезпечують: належну процедуру фінансово-контрольної діяльності на усіх її стадіях, порядок оскарження у цій сфері та вирішення суспільно-правового конфлікту у тому чи іншому юрисдикційному провадженні (за правилами процесуального законодавства);

– розглянуто зарубіжний досвід країн континентальної системи права у контексті правового врегулювання питань гарантування діяльності органів фінансового контролю на конституційному та іншому спеціальному законодавчому рівні, із окресленням спільних і відмінних рис та доцільністю імплементації окремих нормативних положень у вітчизняне законодавство з фінансового контролю;

удосконалено:

– розуміння гарантій діяльності органів фінансового контролю через включення до їх змісту не лише принципів фінансового контролю чи їх реалізації, а й інших правових інститутів: правової і процесуальної форми, повноважень, відповідальності та ін.;

– класифікацію правових гарантій діяльності органів фінансового контролю: 1) за критерієм правозабезпечення виконання контрольних функцій: загально-правові, організаційно-правові, процесуальні гарантії; 2) залежно від напрямку правового регулювання відносин гарантування: матеріальні і процесуальні; 3) з точки зору механізму реалізації гарантій:

обов'язкові і необов'язкові, абсолютні і відносні, забезпечені і не забезпечені санкціями; 4) за суб'єктом реалізації: використані органом фінансового контролю і використані іншим суб'єктом, залученим до сфери фінансово-контрольних правовідносин; 5) за спрямованістю гарантування: колективні і особистісні;

– поняття правової форми діяльності органів фінансового контролю, як різновиду матеріальних гарантій, що являє собою визначену законом або іншим нормативно-правовим актом систему правил поведінки в контрольній діяльності, сукупність вимог, що висувуються до учасників такої діяльності;

– роль принципів фінансового контролю у гарантуванні діяльності його органів, які повинні бути основою забезпечення: 1) створення і організації роботи цих органів; 2) можливостей виконання ними своїх завдань і функцій; 3) відповідальності винних у порушенні правил здійснення фінансового контролю, у перешкоджанні діяльності контролюючих суб'єктів;

– підхід до відображення прав органів фінансового контролю через певні групи їх дій та необхідність однакової правової регламентації обов'язків усіх органів фінансового контролю;

– аргументування відмінності процесуальних гарантій, що забезпечують діяльність органів фінансового контролю, і процесуальних гарантій, властивих безпосередньо юрисдикційному провадженню;

– законодавчі положення в частині гарантування діяльності органів фінансового контролю, зокрема: регламентація в спеціальному законі у сфері державного (публічного) фінансового контролю загальних принципів контрольної діяльності; згрупування загальних повноважень органів державного фінансового контролю за напрямом здійснення контрольної функції; прав і обов'язків; відповідальності контролюючих і підконтрольних суб'єктів та можливості оскарження (звернення до суду) обох сторін фінансово-контрольних правовідносин; фінансового, матеріально-технічного забезпечення діяльності органів фінансового контролю; питань оплати праці, державного страхування і відшкодування шкоди, інших соціальних гарантій; конкретизація в ст. 3 Закону України «Про Рахункову палату» принципів її діяльності; усунення законодавчих неузгодженостей щодо повноважень Рахункової палати на складання протоколів про адміністративні правопорушення; залучення Державної казначейської служби України до адміністративно-деліктної сфери та ін.

набули подальшого розвитку:

– стан наукової розробленості питань гарантування діяльності органів фінансового контролю в науці фінансового права та погляди на поняття «система органів фінансового контролю»;

– нормативно-правове врегулювання гарантування діяльності органів фінансового контролю в історичній ретроспективі – за визначними пам'ятками права та нормативно-правовими документами у сфері фінансового контролю різних періодів становлення і розвитку державності;

– закріплення принципів діяльності органів фінансового контролю залежно від їх організаційного і функціонального призначення та розподілу на загальні і спеціальні – в (а) окремому законодавчому акті, присвяченому фінансовому контролю (загальні принципи); (б) Положеннях, які регулюють правовий статус суб'єкта та його повноваження (спеціальні принципи); (в) Регламентах (принципи організації роботи органу фінансового контролю);

– питання дублювання функцій органів фінансового контролю, неоднозначного термінологічного оперування, нормотворчого закріплення повноважень цих органів та доцільність ухвалення окремого законодавчого акта у сфері фінансового контролю; а також фінансування органів фінансового контролю, правового захисту і матеріально-побутового забезпечення їх службових осіб;

– інститут відповідальності у фінансовому праві: притягнення до відповідальності контролюючих суб'єктів і суб'єктів, що підлягають контролю;

– стадійний характер фінансово-контрольного процесу із виділенням підготовчо-організаційної стадії, безпосереднього проведення контрольних заходів і реалізацією ухвалених рішень;

– моніторинг об'єктивних і суб'єктивних правозастосовчих проблем у гарантуванні діяльності органів фінансового контролю теоретико-наукового, нормативно-правового і організаційного характеру та пропозицій щодо їх вирішення.

Практичне значення отриманих результатів визначається можливістю їх використання у:

– *науково-дослідній сфері* – як основа для подальшої розробки основних засад фінансово-контрольного права України, зокрема, розвитку категорії «правові гарантії діяльності органів фінансового контролю» (довідка про впровадження результатів наукових досліджень Інституту законодавства Верховної Ради України від 10.08.2018 р. № 22/384-1-15; акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження Київського міжнародного університету від 30.08.2019 р. № 097-1);

– *навчальному процесі* – матеріали дисертації можуть бути використані у процесі викладання курсу «Фінансове право», та окремих спецкурсів, пов'язаних з питаннями здійснення фінансового контролю (довідка про впровадження результатів наукових досліджень Академії фінансового моніторингу Державної служби фінансового моніторингу України від 26.04.2019 р. № 325/9100-05; акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження Київського міжнародного університету від 30.08.2019 р. № 097-2);

– *у правозастосовчій сфері* – як рекомендації для удосконалення діяльності органів фінансового контролю.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації, теоретичні та практичні висновки і рекомендації оприлюднені в доповідях та повідомленнях на Міжнародних науково-практичних конференціях: «Вітчизняна юридична наука в умовах сучасності» (м. Харків, 17–18 березня

2017 р.); «Сучасні тенденції в юридичній науці України та зарубіжних країн» (м. Запоріжжя, 22–23 вересня 2017 р.); «Україна між Заходом і Сходом: реалії та перспективи» (м. Київ, 15 березня 2017 р.); «Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України» (м. Львів, 26–27 січня 2018 р.); «Європейський вибір України у контексті світових політичних процесів» (м. Київ, 14 березня 2019 р.).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 268 сторінок. Робота містить список використаних джерел із 285 найменувань на 27 сторінках.

Публікації. Основні положення дисертації опубліковано в 12 наукових працях, серед яких 1 індивідуальна монографія, 4 статті – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук, 2 статті – у зарубіжних наукових періодичних виданнях (Канада, Республіка Молдова), 5 наукових праць – у збірниках наукових доповідей, оприлюднених на міжнародних науково-практичних конференціях.

Список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію матеріалів дисертації:

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Мандриченко Ю. О. Правові гарантії діяльності органів фінансового контролю в Україні: монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 200 с.
2. Мандриченко Ю. О. Наукові погляди на проблемні питання гарантування діяльності органів фінансового контролю у фінансовому праві. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2017. № 2. С. 81–86.
3. Мандриченко Ю. О. Еволюція нормативно-правового забезпечення гарантій діяльності органів фінансового контролю. *Право і суспільство*. 2017. № 5. Ч. 2. С. 171–175.
4. Мандриченко Ю. О. Зарубіжний досвід законодавчого врегулювання гарантій діяльності вищих органів фінансового контролю. *Національний юридичний журнал «National law journal: theory and practice» L.L.C.* 2017. № 5 (27). С. 79–84 (Республіка Молдова).
5. Мандриченко Ю. О. Проблемні питання визначення і дотримання правових гарантій у діяльності органів фінансового контролю. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2018. № 1. С. 33–38.
6. Мандриченко Ю. О. Характеристика окремих матеріально-правових гарантій діяльності органів фінансового контролю. *Наука і правоохорона*. 2018. № 1 (39). С. 145–151.
7. Мандриченко Ю. А. Законодательное гарантирование деятельности органов финансового контроля в государствах континентальной системы

права. *Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools*. 2019. 35 (5). С. 26–31.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Мандриченко Ю. О. Нормативно-правові гарантії забезпечення діяльності Рахункової палати України як органу фінансового контролю. *Україна між заходом і сходом: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (Київ, 15 берез. 2017 р.). К.: КиМУ, 2017. Т. 1. С. 115–119.

9. Мандриченко Ю. О. Категорія «гарантії» у правовому вимірі фінансового контролю. *Вітчизняна юридична наука в умовах сучасності: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (Харків, 17–18 берез. 2017 р.). Харків: ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2017. С. 39–43.

10. Мандриченко Ю. О. Система правових гарантій діяльності органів фінансового контролю в Україні. *Сучасні тенденції в юридичній науці України та зарубіжних країн: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (Запоріжжя, 22–23 берез. 2017 р.). Запоріжжя: Запорізька міська організація «Істина», 2017. С. 59–64.

11. Мандриченко Ю. О. Оскарження як процесуальна гарантія діяльності органів фінансового контролю в Україні. *Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (Львів, 26–27 січ. 2018 р.). Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2018. С. 64–67.

12. Мандриченко Ю. О. Поняття і сутність процесуальних гарантій діяльності органів фінансового контролю. *Європейський вибір України у контексті світових політичних процесів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (Київ, 14 берез. 2019 р.). Київ: КиМУ, 2019. Т. 1. С. 190–195.

Характеристика особистості здобувача. Мандриченко Юлія Олександрівна народилась 25 квітня 1993 року у місті Києві.

У 2014 році закінчила Київський Національний Університет ім. Т.Г. Шевченка (Інститут Міжнародних Відносин) за напрямом підготовки «Міжнародне право» та здобула кваліфікацію фахівця з міжнародного права.

У 2016 році закінчила Київський міжнародний університет, здобула ступінь магістра за спеціальністю «Міжнародне право» та отримала кваліфікацію юриста-міжнародника, перекладача англійської мови.

З березня 2018 року по травень 2019 року працювала провідним юрисконсультантом відділу реєстрації та обліку договорів управління правової роботи департаменту правового забезпечення філії «Оператор газотранспортної системи України» АТ «Укртрансгаз».

З червня 2019 року по сьогоднішній час працює головним спеціалістом відділу урегулювання торгових суперечок управління захисту торгових інтересів департаменту захисту національного виробника Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

Мови: українська, російська, англійська. Автор більше 12 наукових публікацій з фінансового права.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення в дисертації матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

У результаті попередньої експертизи дисертації Мандриченко Ю.О. і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Мандриченко Ю.О. на тему «Правові гарантії діяльності органів фінансового контролю в Україні».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Мандриченко Ю.О. відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.

3. Рекомендувати дисертацію Мандриченко Ю.О. на тему «Правові гарантії діяльності органів фінансового контролю в Україні» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

завідувач відділу проблем публічного права

Науково-дослідного інституту

публічного права

доктор юридичних наук, професор

В.В. Ковальська

Рецензент:

завідувач відділу науково-правових експертиз

та законопроектних робіт

Науково-дослідного інституту

публічного права,

кандидат юридичних наук, старший дослідник

К.М. Куркова